

NA STRÁŽ

Casopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

Dr. O. Křížek, Irkutsk.

O organizaci býv. příslušníků čsl. vojska na Rusi.

I.

Osud československých vojenských částí po návratu z Ruska do vlasti patrně dosud není vládou řešeno, v každém případě možno však počítat s tím, že podstatná část příslušníků vojska záhy po návratu přejde k svému občanskému zaměstnání a rozejde se po všech končinách republiky.

V této souvislosti vnučuje se otázka, jak zachovat a v zájmu celku co nejúčelněji využít tu cennou životní zkušenost, kterou naše vojsko jako celek a každý jednotlivec z nás během války nabyli a jak nejúčinněji uplatnit tu nevšední zdatnost velkého počtu našich vojáků, jakou dovede vypěstovat jen dlouhodobý boj o sebezáchovu a činná touha uplatnit svou vůli přes veškeré překážky a protivenství.

Není naší zásluhou, že osud nás odkázal samy na sebe a přalutl nás k organizačním a technickým výkonům, ku kterým by se za normálních, předválečných poměrů málokdy z nás odvážili, že úspěch dával nám sebevědomí a odvahy, že odloučenost a stesk zvýšily až k chorobné citlivosti naši lásku k vlasti a že kaleidoskop politických a hospodářských útvarů a hesel, v nichž vlnobítí jsme žili, přivedl nás k samým základům moudrosti, k vědomí poměrné platnosti všech lidských pravd. Nebyl naší zásluhou tato zvýšená ideová síla a nadprůměrná životeschopnost našeho vojska, o které se každodenně přesvědčujeme při čtení zpráv z vlasti, svědčících až bolestně jasně o tom, že pětileté vězení rakousko-uherské, jakož i bída bezsmyslné války nemohly se neodrazit nepříznivě na idealismu a síle počínů a odporu našeho lidu. Šťastný osud není zásluhou a nedává nám práva k vyvyšování, avšak nezabývá nás ani povinnos-

ti uplatnit nabyté schopnosti ve prospěch celku, způsobem hodným počatého díla.

Zůstává pouze otázka, co jest účelnější — zříditi zvláštní organizace neb přenechatí vývoj přírodnímu výběru?

Jest jisto, že síla určité organizace ve srovnání s neorganizovanou vrstvou národa netkví v pouhém součtu sil jednotlivců či tuctů, nýbrž že stoupá progressivně rostou počtu příslušníků. Jest to věc každému již z ruské zkušenosti jasná a nebylo by tudíž správné očekávat, že nejlepšího výsledku docílíme, rozjedeme-li se po městech a dědinách a budeme každý na svou pěst šířit a uplatňovat své názory a zkušenosti. Již z toho důvodu ne, že mnozí povahově slabší a hmotně závislejší spíše podlehnu vlivu svého okolí a jeho ideologie.

Každý z nás má ovšem své osobní a stavovské zájmy a své politické názory, které touží uplatnit a které má svého budou vyvízet, aby se připojil k určité politické neb stavovské organizaci již z důvodu výše vyloučené vyšší potenciální energie organizovaných svazků. Co příslušník strany bude s ní cítit, milovat a nenávidět,účastnat se volebních bojů a manifestací.

Avšak drahou zkušeností nabyté vědomí o časově a místně omezené pravdivosti všech politických hesel, vzpomínka na předválečnou stranickou rozháranost, která zavinila naši nepřipravenost k světové válce, pohled na hnusnou stranickou nevrzlivost, která je podle všech známek nyní patrnější a při tom osudnější, než kdykoliv před tím, jakož i svazek krve, který nás váže s těžce dobytou samostatností, vždy působily a bohdá působí, že československý dobrovolc v letu vášni se zastaví, škůdce zakřikne a třeba i pěst pozvedne, když uvidí, že míra, kam až smí sahát zájem strany, je překročena a vášnivě rozbíje hrozí státu škodou neb zkázou.

Marsš však bude volat na zloděje a žádat o pomoc, nebude-li za ním státí pevná a cílevědomá organizace, která má v sobě sílu útoku a odporu a požívá vážnosti a respektu.

Z mnoha stran byly slyšet hlasy o nutnosti a účelnosti podobné organizace.

Mohou býti pouze pochybnosti, zda organizace, která si staví tak daleké cíle, bude schopnou života a stačí-li na dlouhou dobu více méně abstraktní idea k udržení souhlasu mezi lidmi, kteří předatavují všechny možná stavy, zájmy a názory. Cíl drahticky řečeno: nebude z toho pouhý veteránský spolek?

Bude mou snahou ukázat, že jest zde nejen společná politická i sociální záležitost, na které se všichni můžeme sejit, že jsou zde i velice konkrétní zájmy, které nás poutají a též, že by bylo ohromnou škodou, kdyby nebylo učiněno vše, aby se předešlo ztrátě té ohromné síly, která se tají v naší nynější organizaci, síly, jejíž mohutnosti si nejme nyní ani vědomí a která se bude stále zvyšovat v té míře, jak jasné vzpomínky na sibiřskou epochu rozmachu a zdaru budou zatlačovat pomílejší pocit duševní a tělesné únavy jakož i osobní hořkosti a nechuť.

II.

Hlavní úkoly budoucí organizace býva-
ných příslušníků čsl. vojska na Rusi byly by asi následující:

1. udržování ducha bratrství a přátelství pořádním sjezdů, vydáváním časopisů, vzpomínek, dějin vojska a jeho částí, udržováním a zpracováním archivů, zřízení musea památek, společenského domu a pod;

2. hájení ideových zájmů vojska, obhajoba jeho cti a zakročování proti zneužívání jeho dobrého jména, vyznamenání atd. S tím bude souviseti vystavování průkazů o příslušnosti k vojsku, o právu držení památkových zbraní, vydávání svědectví a posudků v případě sporů, vzniklých z činnosti vojska neb jeho příslušníků na Rusi;

3. správa a účelné použití různých fondů, nahromaděných sbírkami, věnováními a odkazy, správa správců (do její likvidace), zaležitosti pozůstatelní a pod;

4. udělování hmotných podpor invalidům neschopným výdělků a pozůstatkům pozemělných členech v případech, kde před-

play o státní podpoře nestačí, podporování členů při přechodu k občanskému zaměstnání, za kterýmžto účelem snad bude záhodno zříditi úvěrní ústav. Starost o opuštěné ženy a děti;

5. hospodářské využití znalosti a zkušenosti v Rusku nabytých způsobem organizovaným, společným podnikáním neb podporou jednotlivců za určitou náhradu;

6. udržování živých styků s Ruskem na poli hospodářském a kulturním vydáváním ruského listu, zářerdy, zprostředkováním práce, organizováním výchovy ruské mládeže na našich školách a závodech, živými slyky a edbočkami vlastní organizace v Rusku. Pěstování znalosti ruštiny. Udržování hrobů a pomníků. Styk s ruskou žurnalistikou;

7. využití znalosti a zkušenosti členy nabytých při domácích reformách v různých oborech hlavně při reformě školství a při zavádění zdravého politického života;

8. hájení všemi prostředky dobyté samostatnosti proti škůdcům vnějším a vnitřním a spolupůsobení, aby se u evňování a vývoji státu děl v mezích politické a sociální spravedlivosti a v souladu s pokrokem a evolucí lidstva. Fedrování myšlenky ligy národů.

Úkoly zde jsou běžně načítuté, z nichž některé již nyní tvoří předmět zpracování se strany Finanční správy a jednotlivců, budou evšem rozmnoženy, přesněji vymezeny neb škrtauty účastí bratří a požadavky doby.

Zdá se, že úkoly zde uvedené bez bližšího rozvíjení a odůvodnění dokazují nutnost zřízení organizace.

O ústrojí samé organizace, jejím pojmenování a financování není snad nutno se šířiti. Nejlépe by snad vyhovovala organizace krajová v hranicích volebních okresů s ústředím v sídle vlády.

Jest na všech účastících, aby se o účelnosti organizace, jejímu ústrojí a účelích vyjádřili, aby se mohlo přikročiti k sepsání stanov a uvedení v činnost mezi demobilisovanými příslušníky našeho vojska co nejdříve.

III.

Při uplatňování programu v čl. II. uvedeného mohou se v rámci organizace, bude-li jen trochu dobré vůle sejití a společně pracovati všichni příslušníci našeho vojska, aniž by se vzdali účasti v politických neb odborových organizacích.

Naopak mnohé zájmy tomu nasvědčují, že po návratu do vlasti již samým vlivem prostředí a reorganizací odlišného myšlenkového světa solidárnost v našich řadách se upevnila a převládá nad rozdíly v názorech, které i beztak při dobré vůli nejsou nesmiřitelné. Však i tam kde se je propast, cenná naše zkušenost instinktivně uhodne, kam až smí sahát boj a jakých prostředků v něm možno užít.

Případy značnější vnitřní boje mohou se ku příkladu týkat:

1. zahraniční politiky. Hlavně pokud se týče všeobecné orientace. Tu zkušenost našeho vojska může být zvláště cenná, nahleď k tomu, že se u nás dosud jako dědictví revolučního stadia značně uplatňuje citová stránka nad politikou čistě zájmovou;

2. v oboru sociální politiky při vzájemné poctivosti a přímě konstitučním citění nemůže být nepřeklenutelných rozdílů. Zákonodárství bude diktováno většinou, které se menšina musí samozřejmě podříditi nevzdávajíc se konst. tučalch fšrem opozice;

3. co se týče boje zemědělců a průmyslů, hlavně v oboru celní politiky, má každý, zejména kdo žil v Rusku, zkušenost, že jeano bez druhého v moderním státě existovatí nemůže a to ubere tomuto boji nebezpečné ostří;

4. boj náboženský ustoupil v našich řadách, bohdá navždy, snášenlivosti, ne-li indiferentismu;

5. národnostní utlačování, které na našich očích způsobilo zkázu rakousko-uherské říše a v dalších důsledcích i porážku Německa, naučilo náš národ snad více než kterýkoliv jiný, hraničím národnostní expanse a militarismu.

Vliv v těchto bojích naší organizace na národ, který se před válkou a během ní vyvíjel dosti jednostranně, může být ohromný a blahodárny.

Poznámka redakce: Článek na toto téma zaslal nám také br. Viásta. Jeho článek neuveřejňujeme, protože v stati br. dr. Křížka je myšlenka konkrétněji a s širšího hlediska vyjádřena. Ale fakt, že téměř současně z řad vojska se ozývají hlasy, uvažující o stejném předmětu a ideově stejně, svědčí o tom, že se ve vojsku o problému vážně myslí. Dr. Křížek navrhuje o této otázce diskutí a redakce ráda uveřejní v tom směru každý věcný projev.

Z dopisů vojáků.

Proděláváme zde v Rusku pro nás veledůležitou školu života. Jsme svědky kolosální revoluce, jež v historii lidstva nemá sobě rovné. Zápas před zraky našimi se odehrávající, jest snad strašnější, nežli byla světová válka, neboť jest to zápas plný nízkostí, jest to bratrovražedný boj, jehož každá minuta bude bluboco vřezána do stíných stránek historie pro brutálnost a zviřekost s jakou jest veden.

Ve válce mezi dvěma, či více mocnostmi jest alespoň porěkud dbáno pravidel humanity, ale v občanské válce, jaké jsme svědky zde v Rusku, toho není. Býti raněným a padnouti do zajetí, znamená nejen jistou smrt, ale před ní býti ještě hrozně mučen a trápen!

Byli jsme svědky těchto hrůzných zjevů snad všichni a zajisté každý z nás položil si otázku: Tak-li debade národ lepších dnů? Ničením historických vzácností a vyvražďováním inteligence? Jen si představme, že by se naše drahá vlast, naše mladá republika, stala jevištěm podobných událostí. Nebyl by to konec naší svobody?

Tvrditi, že by u nás k něčemu podobnému dojíti nemohlo, bylo by klamáním sama sebe. Známe všichni velmi dobře svoji českou povahu. Již svým charakterem jsme náchylní k nerozvážným činům. Býváme často strženi několika dobře velenými frázemi a necháme se unéstí dojmem radikálnějších slov snad dříve, nežli Rusové. Z domova docházejí nás málopetěšitelné zprávy, které ukazují, že v dosud nezabezpečené republice nejde všecko tak, jak bychom si přáli. Politické rozepře nabývají dřívější bojovný ráz a vyplývá se na ně příliš mnoho energie, tak potřebné k ucelení a upevnění mladého státu.

Pravda, něco podobného dalo se očekávatí; ale přece nad některými zprávami z domova cítíme bolest, lítost a zklamání, třeba že víme, že jde jen o jednotlivce, nebo malé skupiny.

Zraky našich doma, těch, jimž skutečně záleží na tom, aby mladá republika nezahynula, nýbrž zkvétala, jsou obráceny k nám, sibiřským legionářům. Vycitňujeme to z dcpíeš z vlasti. Cítíme, jak velké naděje kladé na nás náš lid, jak věří v naši sílu, jak očekává s námi příchod svěžího vzduchu a my tyto jeho naděje nesmíme zklamati. Doputíli bychom se tím těžkého hřichu nejen na svých drahých tam doma, ale i na svaté památce našich drahých hrdinů, kteří

položili své životy za lepší budoucnost československého národa.

Jest naší svatou povinností, starati se o to, abychom byli uceleni a měli o tom, co se kolem nás odehrává správný úsudek. Musíme všichni přimknouti druh k druhu, k nám se musí nastěhovat alespoň trochu té lásky a toho skutečného bratrství, jaké panevalo v našich řadách dříve. Budme k sobě upřímnými, májme jeden k druhému více důvěry, abychom se vrátili tak ucelenými a vyspělými jak si nás doma představují. Odhodme od sebe tu zbytečnou, často směšnou pýchu a naškrobenost. Hleďme přilnouti k sobě tak, abychom snesli jeden od druhého upozornění na to či ono a poučení o věcech, které nám nejsou dosti jasné.

Obrazím se hlavně k bratřím důstojníkům a prosím je za všechny ty, jimž skutečně záleží na tom, aby naše řady byly pevným základem naší mladé republiky, o sblížení se s mužstvem. Jest mnoho nepěkných zjevů, které jsou příčinou vzájemného neporozumění. Důstojník má být nejen představeným, ale i učitelem svěřeného mu mužstva. Nesmí zapominat, že důvěra podřízených se nedá vynutiti násilím, nýbrž jen a jedině důstojným vystupováním, šlechetným jedráním, čestností a spravedlností.

Voják nežádá nějakého titěrného braňičkovaní, podrobí se autoritě, dovede býti ukázněným, avšak musí viděti ve svém představeném dobrý příklad. Důstojník musí nejen slovy, ale i skutky ukazovati, že jest hoden důvěry podřízeného.

Mezi četnými bratry 4. pluku „Prokopa Velikého“ je i nezapomenutelný poručík Gajer, který byl přímo zbožňován svými vojáky a přece neznal útlocitného braňičkovaní a nelichotil mužstvu. Byl vojákem, rázným, přísným, ale spravedlivým a v tom byla i síla jeho autority. Každý koho trestal cítil, že trest jest zasloužený, a takový trest neuráží, noli, naopak léčí.

A nemylme se, že by toho i jiní nemohli dosáti. Voják musí cítit, že jeho nadřízený se o něj skutečně stará a jsem přesvědčen, že důstojným, přísným a spravedlivým jednáním každý nadřízený dobude si autority i důvěry svých podřízených. Teprve tehdy, když se dobyt této autority a důvěry, může působiti na svěřené mu vojáky. Je ovšem pravdu, že to není, zejména u našich bratří, úkol lehký, ale to ještě neznamena, abychom složili ruce v klín a ponechali věci svému

vývoji. Jestliže se snad nepotká s úspěchem každý, upřímně podniknutý krok ku sblížení a tím upevnění našeho svazku, neztrácejme důvěry. Nezapomínejme na to, že mnohdy pocit vykonané povinnosti blaží více, nežli sebelichotivější pochvaly ať s té či oné strany.

F. K-a.

Drobnosti

Číslice o ztrátách a zdravotním stavu v naší armádě. Podle právě vydané zprávy zdravotního náčelníka ztráty našeho vojska v době od března 1918 do června 1919 jsou tyto: padlo na bojišti 1361 bratří (nejvíce v srpnu 261, nejméně v únoru 2), zemřelo po ranění 232 (nejvíce v červnu 48, nejméně v březnu 1919, 2), zemřelo po nemoci 623 (nejvíce v březnu 1919, 97, nejméně v červenci 1918, 13), sebevrahů a nahodile zabitých 63 (nejvíce březen 1919, 9, nejméně prosinec a duben 4). Od 1. dubna 1918 do 1. dubna 1919 léčeno bylo v nemocnicích a léčebnách raněných (nepočítaje 9. pluk) 4272, infekčních nemocí 3521, veneriků (bez luetiků) 5906, luetiků 2488. Onemocnění neurasthenií dní průměrně 15%. Scorbutem od ledna do června 1919 onemocnělo celkem 1543 bratří, nejvíce řádil scorbut v červnu (933 případů onemocnění) a nejvíce jím postižen záložní pluk (125) a 1. pracovní rota mobilisovaných (170).

Z redakce. Po delší přestávce zavíněné technickými překážkami v tiskárně přikročujeme dnes opět k vydávání „Na Stráž“. V době přestávky došla nás řada dotazů proč list revychází a mnoho rad o čem by měl psát. Svědčí to o tom, že o list je zájem a že v našem vojsku je mnoho otázek, které je zapotřebí ventilovat a vyjašňovat. Jenom, že k tomu je potřeba spolupráce všech.

Bratři si často neoprávněně stěžují, že nepíšeme o tom neb o jiném, ale se své strany nečlní nic, aby nás o věcech správně informovali. Informace, které nás docházejí o poměrech neb událostech v částech jsou často nepravdivé a většinou anonymní, což je odporné. Na takové informace nemůže se redakce opírat.

Značnou nápravu v tom směru by mohly učinit Osvětové kroužky tím, že by jmenuovaly své stále dopisovatele, kteří by nás správně informovali, abychom mohli zavčas na věci upozorňovat. Jde nám o to, abychom událostem, pokud možno, předcházeli, což je důležitější, než psát o věcech již hotových, kdy už se na nich nemůže mnohé změnit ani napravit. Spoléháme, že v této práci najdeme na příštích v řadách našich vojáků i důstojníků více pochopení než dosud.

Listárna. Bru Bukovskému, redaktoru „Dva náctky“ a bru Vlástovi, odpovídat nebudu. Jsou to věci staré a odbyté a polemizovat o nich nemá již smyslu.

Turek.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojensství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **11**

Datum vydání čísla: **9.11.1919**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**